

Iz knjige Major Mitja in puklasi Miha - prijatelja za vedno

Ciril Ribičič in Pohorske likvidacije

Januarja 1944 so se enote Pohorskega odreda skoncentrirale nad Ribnico na Pohorju. Razlog temu je namen, da se odred preformira v brigado. V ta namen so iz štaba IV operativne cone v Pohorski odred prišli: Ribičič Mitja – Ciril, major Čižmek Boris – Bor in Tlaker Ivan – Luka, sicer član PK VOS za severno Slovenijo. 8. Januarja 1944 je bila nato ustanovljena XI. SNOUB »Miloša Zidanška«.

Omenjeni člani štaba IV Operativne cone so se pred prihodom v Pohorski odred nahajali v Koroškem odredu. Tam so vsi tri vršili zaslišanje dveh partizanov, ki sta bila osumljena, da sta bila plavogardistična (pripadnika vojske Kraljevine Jugoslavije – slovenskih četnikov, opomba avtorja). Iz tega zaslišanja je po mnenju teh treh članov štaba izhajalo, da so vsi partizani, ki prihajajo s področja Slovenskih Goric, »plavogardistično« usmerjeni. Še več, iz zaslišanja teh dveh partizanov v Koroškem odredu so zvedeli, da bo iz področja Slovenskih Goric prišla še ena skupina v partizane, ki bo v že obstoječi organizaciji v Pohorskem odredu pomagala izvesti udar na štab in celotno enoto predala Nemcem.

Ko so Ribičič, Čižmek in Tlaker prišli do štaba Pohorskega odreda, ki je bil nastanjen pri kmetu Urbanu nad Ribnico, je prav v tistem času tja prišla tudi skupina novo mobilizirancev iz Slovenskih Goric. Pripeljal jih je kurir Vukovič Vinko – Guzej. Takoj so ukazali aretirati omenjeno skupino in jih pričeli zasliševati. Ukazali so aretirati še ostale partizane, ki so jih obveščevalci sumili, da delajo za plavogardiste. Tudi te so Ribičič, Čižmek in Tlaker dali pripeljati v hišo kmeta Urbanca in jih pričeli skupaj z novo došlimi zasliševati.

Ribičič, Čižmek in Tlaker so se dogovorili, da bodo zaslišanja vodili Tlaker Ivan – Luka, član PK VOS, Poglajen Drago, komandant odreda ter Vojinovič Aleksander – Vojin, namestnik komisarja odreda. Po navedbah Vojinovič Aleksandra je zasliševanju prisostvoval tudi Ribičič Mitja – Ciril, aktivni v zaslišanju so bile še: Čižmek Boris – Bor, namestnik komandanta odreda Vincenc Janko – harkov, pooblaščenec VOS-a v odredu Horvat Bogdan – Miha (Puklasi Miha, opomba avtorja) in verjetno še nekateri, ki pa jih Vojinovič ni navedel. Glavni zasliševalec je bil Tlaker, ki je tudi vodil in skupaj z zaslišanci sopodpisoval zapisnike (zapisniki so ohranjeni, opomba avtorja). Zasliševali so v dveh sosednjih sobah Urbančeve hiše in so imeli zasliševance v sobah ali pa so zastraženi čakali na hodniku. Zasliševanci so slišali izpovedi drugih in so takoj vedeli zakaj gre. Zasliševanje se je vršilo s pretepanjem in mučenjem. Mučenje je bilo tako kruto, da je partizan Dunaj Alojz od bolečin umrl.

Pri mučenju sta bila najbolj aktivna Vojin, Harkov. Njaprej sta jih »obdelovala« v svoji sobi in jih »zdelane« pošiljala v drugo sobo k Tlakerju, ki je zaslišanje formalno zaključil in vodil zapisnik. Izjave zaslišancev so bile sugerirane, ker je razvidno iz samih zapisnikov. Vsak je povedal to,

kar jim je bilo naloženo. Vse svoje znance in zveze z OF, prijatelje os morali označiti kot plavogardiste. Povedati so morali način kako so se razpoznavali, na primer s podobnicami, krišci in podobno.

Zapisniki so bili kratki, par vrstic, le Vukovičeva izjava je bila napisana na tri strani. Z bohotno fantazijo so v izjavi zapisani prav vsi in vsak, ki jih je Vukovič srečal in sodeloval z njim, češ da so vsi člani »plavogardistične« organizacije. Izmisli si je vse mogoče kombinacije in naklepe. Lupša Janez, eden od osumljenec, je kasneje v preiskavi izjavil, da Vukovič ni bil mučen. Govoril je iz straha.

Ta dan je bilo zaslišanih 12 osumljencev in sicer:

- »Brko«, četni komisar,
- Dunaj Alojz - Jastreb iz Cezanjcev pri Ljutomeru,
- Lupša Janez – Danilo iz Murščaka pri Radencih, mlinar,
- Štuhec Martin – Prlek iz Male Nedelje, krojaški pomočnik,
- Hirach Karel – Drago iz Maribora, študent,
- Plevnik Feliks – Lovec iz Josipdola, najemnik,
- Vukovič Vinko – Guzej, pekovski pomočnik iz Male Nedelje,
- Hojs Friderik iz Male Nedelje, ekonom
- Ploj Milan iz Ptuja, uradnik,
- Rajšp Ludvik iz Gočeve pri Sv. Lenartu, posestnik,
- Majhen Maksimiljan iz Maribora, agronom.

Od navedenih so bili zadnji štirje zapisani iz skupine, ki jo je v odred pripeljal Vukovič Vinko. Ostali so bili že prej v odredu. Le za Hirscha in Plevnika je iz podatkov težko in zagotovo trditi, da gre za nova, ali pa že za stara pripadnika Pohorskega odreda. Razen za Majhna in »Brka« so ohranjeni vsi zapisniki zaslišanj, podpisani od strani Tlakerja in osumljenega.

Zaslišanja, mučenja so trajala skozi cel dan. Malo pred mrakom je priteknel na podstrešje Urbančeve hiše Čepič Maks – Iztok, takrat politični komisar 1. Bataljona in vpil, da so v bližini Nemci. Sledila je zmeda, ki sta jo izkoristila Lupša in Vukovič, edina, ki nista bila zvezana in se nahajala v prvi sobi, in uspešno pobegnila. Ko so opazili njun beg so pričeli streljati po njima, vendar jima je uspelo pobegniti v bližnji gozd. Po izjavi Lupše Janeza – Danila sta bila v tem času že mrtva Dunaj in Štuhec, ki sta umrla v mukah. V tistem trenutku, ko je Čepič Zavpil, da gredo Nemci, je kasneje povedal Lupša, je Vojin dvakrat v glavo vstrelil Štuhca in nato šel v drugo sobo. Tam je Lupša med begom takoj zaslišal streljanje. Po izjavi Vojnoviča sta ostalo sedmerico likvidirala on in Tlaker, pravi pa, da se ne spomni, kdo od njiju je prvi streljal. Že prej pa sta govorila, da jih bo treba po mučenju vse takoj likvidirati, ker bi sicer kdo od njih lahko prišel v roke Nemcev in jim izdal kar je videl in slišal.

Vest o bližanju Nemcev ni bila resnična. Ribičič jo je označil kot provokacijo Čepiča. Čepič Maks – Iztok jo je verjetno izmisli, da bi tako preprečil mučenje in ubijanje. Za Čepiča najdemo zapis, da je bil s strani Nemcev aretiran že leta 1941 in poslan v Mauthausen. Spustili so ga po šestih mesecih. 1943 leta se je pridružil partizanom. Čepič je bil nekaj tednov po tem dogodku likvidiran od PK VOS, Horvat Bogdana –Puklastega Mihe kot gestapovski agent.

Ko se je zadeva malo umirila so mrtve znosili v bližnji senik in vse skupaj zažgali. Ožgana trupla

Mitja - pohorski likvidator

Prispeval Roman Lejak

Sobota, 15 December 2012 21:18 - Zadnjič posodobljeno Četrtek, 20 December 2012 22:46

so pozneje našli Nemci.

Vse to se je dogajalo 04. Januarja 1944 v hiši kmeta urbanca pri Ribnici na Pohorju. Likvidiranih je bilo 9 partizanov. V času zaslišanj in likvidacij so se nahajali člani družine Urbanc v hiši.

Od obeh ubežnikov se je Vukovič takoj javil najbližji nemški orožniški postaji in podal obširno izjavo. Pozneje je po zapiskih OZNE postal aktiven gestapovski agent. Lupša Janez pa je pribežal že naslednjega dne v Maribor k sestri in se tam skril. Pozneje je odšel na Mađarsko, tam so ga zajeli Nemci in poslali v Nemško vojsko.